

Dewisiadau

Moesegol

Lefel Mynediad 1 – Lefel 2

Sgiliau Bywyd a Gwaith
Cynnwys yr Uned

Cynnwys

Nod yr Uned	3
Unedau gan Sefydliadau Dyfarnu Eraill.....	3
Dogfennaeth y Gymhwyster	3
Cynnydd ar draws lefelau	4
Gofynion Cyflenwi	5
Dull Asesu	6
Lefel Mynediad 1	7
Lefel Mynediad 2	7
Lefel Mynediad 3	8
Lefel 1	9
Lefel 2	10
Cynnwys yr Uned	11
Lefel mynediad 1	11
Lefel mynediad 2	13
Lefel Mynediad 3	15
Lefel 1	18
Lefel 2	21

Nod yr Uned

Mae'r uned hon yn rhan o'r cymwysterau Sgiliau Bywyd, Sgiliau Gwaith, a Sgiliau Bywyd a Gwaith, sydd ar gael ar Lefel Mynediad 1–3, Lefel 1 a Lefel 2 i gefnogi Cwricwlwm i Gymru 14-16 oed.

Mae cyfres o unedau 'Dewisiadau Moesegol' wedi'i dylunio i ddatblygu gwybodaeth a sgiliau dysgwyr i lywio drwy gyfyng-gyngor moesegol drwy archwilio egwyddorion gwneud penderfyniadau gan ddefnyddio senarios bywyd go iawn.

Unedau gan Sefydliadau Dyfarnu Eraill

Dim ond unedau sy'n rhan o gymwysterau cymeradwy Sgiliau Bywyd, Sgiliau Gwaith, a Sgiliau Bywyd a Gwaith Open Awards a all gyfrannu at gyflawni'r cymhwyster hwn.

Ni all unedau sydd wedi'u hardystio gan Sefydliadau Dyfarnu eraill, neu unedau a gymerwyd o gymwysterau Open Awards eraill, gyfrannu at gyflawni'r cymhwyster hwn. Mae'r gofyniad hwn yn berthnasol ar draws cymwysterau o bob lefel a maint.

Dogfennaeth y Gymhwyster

Mae Manyleb yr Uned hon yn ddogfen orfodol ac rhaid ei darllen a'i chymhwyso ochr yn ochr â'r Canllaw Cymhwysterau perthnasol (sy'n benodoli'rlefel) a Llawlyfr Darparwr Open Awards.

Cynnydd ar draws lefelau

Mae'r gyfres hon o unedau wedi'i dylunio ar gyfer dysgwyr o Lefel Mynediad 1 – Lefel 2. Gall dysgwyr symud ymlaen drwy'r lefelau drwy gydol eu taith addysg, neu ddechrau ar lefel uwch yn briodol i'w lefel dysgu, eu targedau addysg a'u dyheadau.

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r meysydd dysgu sydd wedi'u cynnwys yn yr unedau a sut y caiff y rhain eu trin ar bob lefel.

Cysyniad	Mynediad 1	Mynediad 2	Cofnod 3	Lefel 1	Lefel 2
Egwyddorion moesegol	Adnabod gweithredoed d syml o iawn a cham	Gwybod syniadau moesegol syml (e.e. tegwch, gonestrwydd)	Gwybod gwerthoedd moesegol allweddol (e.e. parch, cyfrifoldeb)	Gwybod egwyddorion moesegol a ddefnyddir wrth wneud penderfyniad au	Deall egwyddorion moesegol a'u cymhwysiad wrth wneud penderfyniadau
Gwneud penderfyniad au moesegol	Gwybod bod gweithredoed d yn effeithio ar eraill	Nodi pwy sy'n cael ei effeithio gan ddewisiadau syml	Adnabod sefyllfaoedd moesegol a safbwyntiau gwahanol	Deall sefyllfaoedd moesegol a'u heffaith ar wahanol bobl	Dadansoddi dilema moesegol a chymhwyso dulliau gwneud penderfyniadau
Gwneud dewisiadau moesegol	Dewis gweithred gywir o'r opsiynau a roddir.	Gwneud dewis moesegol syml mewn senario	Defnyddio proses syml i wneud dewis moesegol	Gwneud ac adolygu dewis moesegol gan ddefnyddio dull strwythuredig	Gwneud, cyfiawnhau a gwerthuso dewisiadau moesegol
Galw Gwybyddol	Cydnabod, adnabod, dewis, rhoi rhesymau syml	Adnabod, datgan, dewis, rhoi esboniadau syml	Adnabod, disgrifio, dilyn proses, esbonio canlyniadau syml	Amlinellu, disgrifio, esbonio, cymhwyso, adolygu	Diffinio, esbonio, dadansoddi, cyfiawnhau, gwerthuso

Gofynion Cyflenwi

Cyn darparu, rhaid bod gan ddarparwyr Gynllun Darparu ac Asesu cymeradwy sy'n mapio addysgu, dysgu ac asesu i'r holl feini prawf asesu (sy'n benodol i'r lefel) ym Manyleb yr Uned hon.

Disgwylir i ddarparwyr gynllunio a chyflwyno gweithgareddau dysgu ac asesu o fewn cyfleusterau safonol ysgolion/ colegau/darparwyr hyfforddiant. Dylai'r uned hon fod yn hygyrch ac yn gyraeddadwy heb fod angen seilwaith arbenigol, adnoddau drud neu amodau mynediad cyfyngol.

Adnoddau Staff

Nid oes unrhyw ofynion penodol ar gyfer addysgu'r unedau hyn y tu hwnt i'r hyn a amlinellir ym manyleb y gymhwyster.

Rhaid i staff addysgu fod wedi'u hyfforddi'n briodol a bod yn hyderus wrth reoli trafodaethau sensitif. Rhaid iddynt fod yn ymwybodol o'r gofynion diogelu o gofio y gall senarios gynnwys bwlio, iechyd meddwl, gwahaniaethu, cydsyniad ac egwyddorion moesegol.

Efallai y bydd angen i staff cymorth helpu i fonitro trafodaethau sensitif a chefnogi dysgwyr.

Dylai fod gan staff dosbarthu gymhwyster addysgu neu hyfforddi cydnabyddedig, neu fod yn gweithio tuag ato, lle mae hyn yn ofyniad gan y darparwr.

Adnoddau Corfforol

Rhaid i ddarparwyr sicrhau bod adnoddau priodol ar gael i gyflwyno ac asesu'r uned hon. Dylai hyn o leiaf gynnwys:

- man addysgu priodol i ganiatáu i drafodaethau grŵp lluosog gael eu cynnal ar yr un pryd.
- Cynlluniau Gwersi
- Cymhorthion Gweledol - taflunydd, gliniadur, neu sgrin i ddangos cyflwyniadau, fideos ac ati.

Gofynion Mynediad

Nid oes angen unrhyw ddysgu na chymwysterau blaenorol ar ddysgwyr ar gyfer unrhyw un o'r unedau yn y gyfres hon. Fodd bynnag, wrth i lefel cymhlethdod yr iaith gynyddu drwy'r lefel, rhaid i'r darparwr gwblhau asesiadau cychwynnol cadarn i sicrhau bod y dysgwr yn gallu cael mynediad at y cynnwys ar y lefel y maent yn dechrau arni.

Dull Asesu

Mae'r gyfres hon o unedau wedi'i dylunio i'w hasesu drwy dasgau a gweithgareddau asesu a ddyluniwyd gan y darparwr.

Rhaid i ddarparwyr gynnal gwirio cyn-gwrs cyn i'r asesiad ddigwydd i gadarnhau bod y tasgau'n cwmpasu'r holl feini prawf asesu a'u bod yn briodol i'r lefel.

Rhaid bodloni'r holl feini prawf asesu'n llawn er mwyn i'r dysgwr dderbyn marc 'pas'. Ni ellir gwneud unrhyw ddyfarniad rhannol os na chaiff unrhyw feini prawf asesu eu bodloni.

Mae'n ofynnol i ddysgwyr gasglu tystiolaeth mewn portffolio o dystiolaeth. Gellir cyflwyno hwn yn ddigidol (e.e. drwy system e-bortffolio) neu ar bapur, fel y bo'n briodol i'r dysgwr unigol. Lle bynnag y bo modd, anogir e-bortffolios.

Rhaid i aseswyr asesu'r dystiolaeth a gasglwyd gan y dysgwr yn erbyn meini prawf asesu'r uned i benderfynu a yw pob un wedi'i fodloni'n llawn ai peidio. Mae pob penderfyniad asesu yn destun i sicrhau ansawdd mewnol (IQA) gan y darparwr a sicrhau ansawdd allanol (EQA) gan Open Awards cyn i'r canlyniad gael ei gadarnhau.

Penderfynwyd bod y mathau canlynol o dasgau asesu yn addas ar gyfer y gyfres o unedau hon.

Lefel Mynediad 1

Dylai asesiad o Ddewisiadau Moesegol ar Lefel Mynediad 1 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau (Dewisiadau Moesegol E1)
Paru	Paru'r delweddau i'r gair "cywir" neu "anghywir".
Dewis Lluniau	Dewis y weithred orau o ddau opsiwn mewn senario syml.
Pwyntio / Adnabod	Mae'r dysgwr yn pwyntio at weithred "cywir" neu "anghywir" rhwng dau ddewis.
Myfyrdod Syml	Adnabod a allai rhywun deimlo'n hapus neu'n drist.
Ymatebion llafar byr	Mae 'dysgwr' yn nodi un person sy'n rhan o sefyllfa syml.
Trefnu	Dosbarthu'r delweddau i weithredoedd 'cywir' neu 'anghywir'.

Lefel Mynediad 2

Dylai asesiad o Ddewisiadau Moesegol ar Lefel Mynediad 2 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau (Dewisiadau Moesegol E2)
Paru / Dewis	Dewis delweddau neu eiriau ar gyfer y weithred "gywir" neu "anghywir".
Rhestru / Adnabod	Mae'r dysgwr yn adnabod a fyddai rhywun yn teimlo'n hapus neu'n drist. Dewis gweithred briodol mewn senario syml a rhoi rheswm.
Tasgau Drefnu	Dosbarthu'r gweithredoedd yn "gywir" ac "anghywir".
Cyfranogiad Sylfaenol	Cymryd rhan mewn senario syml (e.e. chwarae rôl neu drefnu cardiau) a nodi gweithred briodol a rheswm dros y dewis.
Ymatebion byr ar lafar neu yn ysgrifenedig	Mae'r dysgwr yn nodi rheswm syml dros eu dewis. Mae'r dysgwr yn datgan un canlyniad posibl o'r weithred a ddewiswyd.
Myfyrdod Syml	Mae'r dysgwr yn adnabod beth sy'n digwydd mewn sefyllfa syml.

Lefel Mynediad 3

Dylai asesiad o Ddewisiadau Moesegol ar Lefel Mynediad 3 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau (Dewisiadau Moesegol E3)
Ymatebion Byr Llafar neu Ysgrifenedig	Adnabod syniadau moesegol syml. Adnabod a nodi gwerthoedd moesegol syml (e.e. parch, cyfrifoldeb).
Ymatebion yn Seiliedig ar Senario	Dewis rhwng tri gweithred bosibl mewn sefyllfa benodol.
Disgrifiadau Strwythuredig Byr	Nodi beth mae syniadau moesegol syml yn ei olygu.
Myfyrio gyda Chefnogaeth	Nodi'r bobl/grwpiau yr effeithir arnynt gan y sefyllfa.
Disgrifiadau Achos-Effaith	Disgrifio sut y gall eu dewisiadau effeithio ar eraill.
Trafodaeth / Myfyrdod Syml	Esbonio sut y gallai eu dewis helpu rhywun.
Cyfranogiad Sylfaenol	Cymryd rhan mewn trafodaeth seiliedig ar senarios. Dilyn proses syml gam wrth gam (e.e. adnabod dewisiadau → dewis → esbonio) i wneud penderfyniad mewn senario.

Lefel 1

Dylai asesiad o Ddewisiadau Moesegol ar Lefel 1 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau (Dewisiadau Moesegol L1)
Tasgau Strwythuredig	Disgrifio'r hyn a olygir wrth egwyddorion moesegol. Gwneud penderfyniadau yn ymarferol. Defnyddio dull o wneud penderfyniadau wedi'i strwythuro (e.e. nodi'r mater → ystyried opsiynau → penderfynu → myfyrio).
Rhesymu	Amlinellu canlyniadau posibl un weithred i dri o bobl neu grwpiau.
Dehongli'r Sefyllfa	Disgrifio ymateb priodol i sefyllfaoedd moesegol syml Gweithredu dull gwneud penderfyniadau strwythuredig ar gyfer senario penodol ac adolygwch ei effeithiolrwydd.
Cyfranogiad	Cymerwch ran mewn trafodaethau seiliedig ar senarios.
Myfyrio	Esbonio ffyrdd y gallent wneud penderfyniadau moesegol yn y dyfodol.

Lefel 2

Dylai asesiad o Ddewisiadau Moesegol ar Lefel 2 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau (Dewisiadau Moesegol L2)
Tasgau Esbonio	Esbonio sut y gall gwahanol egwyddorion moesegol ddylanwadu ar benderfyniad.
Tasgau Cymharu	Adnabod cryfderau a chyfyngiadau tri egwyddor foesegol.
Dadansoddiad Effaith	Asesu safbwyntiau pobl neu grwpiau gwahanol sy'n rhan o'r mater.
Dadansoddi Senario	Defnyddio proses wneud penderfyniadau strwythuredig i ddod i benderfyniad mewn dilema moesegol.
Tasgau Werthuso	Adolygu effeithiolrwydd penderfyniad a ddewiswyd ar gyfer tri unigolyn neu grŵp gwahanol.
Hunanwerthusiad	Esbonio sut y gellid gwella'r broses o wneud penderfyniadau mewn senarios yn y dyfodol. Cyfiawnhau penderfyniad a wnaed mewn ymateb i ddilema moesegol gan ddefnyddio egwyddorion moesegol a chanlyniadau.
Tasgau Cyferbynnu ar Sail Rôl	Dadansoddi sut y gallai rhanddeiliaid gwahanol ymateb i benbleth moesegol mewn gwahanol gyd-destunau

Cynnwys yr Uned

Lefel mynediad 1

Teitl yr Uned: Dewisiadau Moesegol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM056

Lefel: Lefel Mynediad Un

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu gwybodaeth a sgiliau dysgwyr i lywio drwy ddilemâu moesegol drwy archwilio egwyddorion gwneud penderfyniadau gan ddefnyddio senarios bywyd go iawn.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 1 - Rwy'n dechrau deall bod gan fy ngweithredoedd i, a gweithredoedd pobl eraill, ganlyniadau.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):		Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):	
1.	Gwybod y syniadau sylfaenol am weithredoedd cywir ac anghywir	1.1	Adnabod enghraifft o weithred gywir
		1.2	Adnabod enghraifft o weithred anghywir
2.	Gwybod bod gweithredoedd yn effeithio ar sut mae pobl yn teimlo.	2.1	Adnabod sut y gallai rhywun deimlo ar ôl gweithred gywir.
		2.2	Nodi sut y gallai rhywun deimlo ar ôl gweithred anghywir
3.	Gallu gwneud dewis syml rhwng gweithredoedd	3.1	Dewis gweithred gywir o ddau opsiwn
		3.2	Rhoi rheswm syml dros eu dewis.

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Gallai hyn gynnwys e.e. helpu ffrind, rhannu, dweud y gwir, cymryd tro.
	AC 1.2 Gallai hyn gynnwys e.e. dweud celwydd, anwybyddu cais am gymorth,
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1 Gallai dysgwyr gynnwys e.e. hapus, balch, wedi'u cynnwys, yn ddiogel.
	AC 2.2 Gallai hyn gynnwys e.e. trist, unig, wedi brifo.

Deilliant Dysgu 3	AC 3.1 Gallai tystiolaeth dysgwyr ddod o sefyllfa go iawn lle mae dysgwr yn dangos ei fod yn gwneud penderfyniad i weithredu'n gywir e.e. dewis rhwng helpu neu anwybyddu; rhannu neu beidio â rhannu. Gallai AC 3.2 gynnwys e.e. "mae'n garedig", "mae'n helpu rhywun", "dyma'r peth iawn i'w wneud".
-------------------	---

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Effeithiolrwydd Personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cydnabod sut y gall penderfyniadau moesegol effeithio ar bobl, cymunedau, a'r amgylchedd

Themâu Trawsbynciol Perthnasol	
Thema	Rhesymeg
Hawliau Dynol	Mae'n cefnogi dysgwyr drwy eu hannog i gydnabod hawliau eu hunain a hawliau eraill. Yn annog rhesymu moesol a gwneud penderfyniadau moesegol.

Lefel mynediad 2

Teitl yr Uned: Dewisiadau Moesegol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM057

Lefel: Lefel Mynediad Dau

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu gwybodaeth a sgiliau dysgwyr i lywio drwy ddilemâu moesegol drwy archwilio egwyddorion penderfynu gan ddefnyddio senarios bywyd go iawn.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 2 - Gallaf gydnabod pwysigrwydd y gwahanol reolau, rolau a chyfrifoldebau o fewn y cymunedau amrywiol rwy'n perthyn iddynt.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Gwybod am syniadau moesegol syml	1.1 Nodi'r hyn a olygir wrth fod yn deg
	1.2 Nodi'r hyn a olygir wrth fod yn onest
2. Deall bod dewisiadau'n effeithio ar wahanol bobl	2.1 Nodi pwy sy'n rhan o sefyllfa syml
	2.2 Nodi sut y gall dewis effeithio ar o leiaf dau berson
3. Gallu gwneud dewis moesegol syml mewn senario	3.1 Dewis gweithred briodol mewn senario penodol
	3.2 Rhoi rheswm syml dros eu dewis.
	3.3 Nodi un canlyniad posibl o'u dewis

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Gallai hyn gynnwys e.e. rhannu'n gyfartal, cymryd tro, trin pobl yr un fath.
	AC 1.2 Gallai dysgwyr gynnwys e.e. dweud y gwir, peidio â thwylio, cyfaddef camgymeriadau.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1 Gallai hyn gynnwys e.e. fi, ffrind, athro, aelod o'r teulu.
	AC 2.2 Gallai'r dysgwr gynnwys e.e. mae helpu yn gwneud rhywun yn hapus; gall peidio â helpu ofidio rhywun.

Deilliant Dysgu 3	AC 3.1 Gallai tystiolaeth ddod o sefyllfa go iawn lle mae dysgwr yn cyflawni gweithred ac yn gallu ei hadnabod fel y weithred gywir i'w gwneud, e.e. dweud y gwir yn erbyn cuddio rhywbeth; rhannu yn erbyn cadw rhywbeth, neu gallai tystiolaeth gael ei chynhyrchu o dasg efelychiedig. AC 3.2 e.e. dylid nodi rheswm syml e.e. "mae'n deg", "mae'n onest", "mae'n helpu eraill". Gallai AC 3.3 gynnwys e.e. mae rhywun yn teimlo'n hapus; caiff rhywun ei helpu; gallai rhywun deimlo'n ofidus.
-------------------	---

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Effeithiolrwydd Personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cydnabod sut y gall penderfyniadau moesegol effeithio ar bobl, cymunedau, a'r amgylchedd

Themâu Trawsbynciol Perthnasol	
Thema	Rhesymeg
Hawliau dynol	Annog datblygiad moesol a gwerthoedd cymdeithasol.

Lefel Mynediad 3

Teitl yr Uned: Dewisiadau Moesegol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM058

Lefel: Lefel Mynediad Tri

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu gwybodaeth a sgiliau dysgwyr i lywio drwy ddilemâu moesegol drwy archwilio egwyddorion gwneud penderfyniadau gan ddefnyddio senarios bywyd go iawn.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 3 –

Gallaf ddeall bod yna ystod o ffactorau sy'n dylanwadu ar fy ymddygiad, fy ngweithredoedd a fy mhenderfyniadau i, ac ar eiddo pobl eraill, a bod y rhain yn cynnwys dyfarniadau a safbwyntiau moesegol a moesol.

Gallaf ddeall canlyniadau fy ngweithredoedd i a gweithredoedd eraill, a sut maent yn effeithio ar fy ardal leol a Chymru, yn ogystal â'r byd ehangach.

Gallaf gymryd rhan mewn gwneud penderfyniadau, a gallaf rannu barn a thystiolaeth gyda'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau a chynrychiolwyr etholedig yn fy nghymuned.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn): Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):

1. Gwybod gwerthoedd moesegol allweddol	1.1 Nodi'r hyn a olygir wrth parch
	1.2 Nodi'r hyn a olygir wrth gyfrifoldeb
2. Deallwch y gall pobl weld sefyllfaoedd yn wahanol	2.1 Adnabod dau safbwynt gwahanol mewn sefyllfa
	2.2 Disgrifio sut y gall pobl deimlo'n wahanol am yr un sefyllfa
3. Gallu defnyddio proses syml i wneud dewis moesegol	3.1 Dilyn broses syml, gam wrth gam i wneud dewis
	3.2 Dewis gweithred gan ddefnyddio'r broses

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn): Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):

3.3 Disgrifio canlyniad posibl o'u dewis

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Enghraifft o ddiffiniad: Mae parch yn golygu trin eraill fel y dymunwch gael eich trin, e.e. gwranddo ar eraill, bod yn gwrtais, gwerthfawrogi teimladau eraill. AC 1.2 Diffiniad enghreifftiol: Mae cyfrifoldeb yn golygu gwneud yr hyn y mae disgwyl i chi ei wneud, e.e. gwneud yr hyn a ddisgwylir, cwblhau tasgau, derbyn canlyniadau.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1 Dylid rhoi sefyllfa i ddysgwyr adnabod safbwyntiau gwahanol e.e. mae un person eisiau chwarae, un arall eisiau gweithio; mae un yn cytuno, un arall yn anghytuno. AC 2.2 Dylai dysgwyr ymateb i'r un sefyllfa e.e. mae un person yn teimlo'n hapus, mae un arall yn teimlo'n bryderus neu'n ofidus.
Deilliant Dysgu 3	AC 3.1 Rhaid i'r dysgwr ddangos ei fod yn dilyn proses tri cham ar gyfer gwneud dewis moesegol, megis: STOPIO → MEDDWL → DEWIS. S: Stop – Oedi cyn gweithredu. T: Meddwl – Sut bydd hyn yn effeithio ar eraill? Ydy hwn yn deg a charedig? C: Dewis – Dewis yr un sy'n helpu, nid yr un sy'n brifo. NEU Nodi'r sefyllfa → ystyried dewisiadau → dewis yr opsiwn gorau. Gellir darparu neu gefnogi'r broses. AC 3.2 Rhaid i ddysgwyr ddangos eu bod wedi dewis opsiwn teg neu barchus ar ôl ystyried y dewisiadau. Gallai AC 3.3 gynnwys e.e. mae rhywun yn elwa, mae'r gwrthdaro'n lleihau, neu gallai rhywun gael ei effeithio'n negyddol.

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Effeithiolrwydd Personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cydnabod sut y gall penderfyniadau moesegol effeithio ar bobl, cymunedau, a'r amgylchedd

Themâu Trawsbynciol Perthnasol	
Thema	Rhesymeg
Hawliau Dynol	Yn annog rhesymu moesol a gwneud penderfyniadau moesegol.

Lefel 1

Teitl yr Uned: Dewisiadau Moesegol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM059

Lefel: Un (1)

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu gwybodaeth a sgiliau Dysgwyr i lywio drwy ddilemâu moesegol drwy archwilio egwyddorion gwneud penderfyniadau gan ddefnyddio senarios bywyd go iawn.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 4 - Gallaf ddadansoddi ac esbonio bod yna ystod o ffactorau sy'n dylanwadu ar fy ymddygiad, fy ngweithredoedd a fy mhenderfyniadau i a phobl eraill, a bod y rhain yn cynnwys dyfarniadau a safbwyntiau moesegol a moesol.

Gallaf wneud penderfyniadau, adnabod cyfleoedd a chynllunio camau gweithredu priodol i sicrhau bod fy llais yn cael ei glywed.

Gallaf drafod a herio safbwyntiau penderfynwyr a chynrychiolwyr yn fy nghymuned ac ar lefel genedlaethol.

Gallaf ddadansoddi ac esbonio effaith penderfyniadau a wneir gan unigolion, llywodraeth leol, genedlaethol neu fyd-eang, a sefydliadau anllywodraethol ar bobl, eu hawliau a'r amgylchedd.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn): Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):

1. Gwybod egwyddorion moesegol a ddefnyddir wrth wneud penderfyniadau	1.1 Amlinellu ystyr gwahanol egwyddorion moesegol
	1.2 Disgrifio pam fod egwyddorion moesegol yn bwysig wrth wneud penderfyniadau
2. Deall sut mae penderfyniadau'n effeithio ar wahanol bobl	2.1 Adnabod pobl wahanol sy'n rhan o sefyllfa foesegol
	2.2 Disgrifio sut y gall dewis moesegol effeithio ar wahanol bobl

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn): Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):

3. Gallu cymhwyso dull strwythuredig i wneud dewis moesegol	3.1 Disgrifio dull strwythuredig o wneud penderfyniadau
	3.2 Defnyddio'r dull mewn sefyllfa foesegol benodol
	3.3 Adolygu effeithiolrwydd y penderfyniad a wnaed

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1 AC 1.1 Rhaid i'r myfyriwr roi o leiaf tri (3) egwyddor foesegol y maent yn gwybod amdanynt e.e.
Onestrwydd: dweud y gwir bob amser a pheidio â dweud celwydd, twyllo, neu guddio ffeithiau pwysig.
Parch: trin pobl eraill, eu teimladau, a'u heiddo yn y ffordd rydych chi eisiau cael eich trin.
Cyfrifoldeb: gwneud yr hyn sy'n ofynnol i chi ei wneud a derbyn canlyniadau eich gweithredoedd.

AC 1.2 Rhaid i'r dysgwr roi o leiaf 3 enghraifft e.e. maen nhw'n eich helpu i wneud dewisiadau da; maen nhw'n meithrin ymddiriedaeth ag eraill; maen nhw'n creu amgylchedd dysgu cadarnhaol.

Deilliant Dysgu 2 AC 2.1 Gallai hyn gynnwys e.e. unigolion, cyfoedion, grwpiau, y gymuned ehangach.

A.C.2.2 Rhaid i hwn fod yn berthnasol i'r bobl a nodwyd o dan 2.1, e.e. dysgwr

Cadarnhaol: Gallant deimlo'n falch a chyfrifol am wneud y peth iawn.

Negyddol: Efallai y byddant yn teimlo'n nerfus neu'n pryderu ynghylch sut y bydd eu ffrind yn ymateb.

Cyd-ddisgybl / Ffrind:

Cadarnhaol: Efallai y byddant yn dysgu gwers ac yn deall pwysigrwydd gonestrwydd.

Negyddol: Gallent deimlo'n ofidus, yn embaras, neu fynd i drafferth yn yr ysgol.

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 3 AC 3.1 e.e. disgrifio'r broblem → ystyried opsiynau → penderfynu → myfyrio

AC 3.2 Rhaid i'r dysgwr gymhwyso eu gweithdrefn i senario penodol o'r broses uchod, e.e. bwlio, tegwch, gonestrwydd

AC 3.3 Rhaid i'r dysgwr gynnwys o leiaf un cryfder ac un maes i'w wella ac ystyried yr effaith ar eraill.

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Effeithiolrwydd personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cydnabod sut y gall penderfyniadau moesegol effeithio ar bobl, cymunedau, a'r amgylchedd

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Thema	Rhesymeg
Hawliau Dynol	Yn annog rhesymu moesol a gwneud penderfyniadau moesegol.

Lefel 2

Teitl yr Uned: Dewisiadau Moesegol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM060

Lefel: Dau (2)

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygugwybodaeth a sgiliau Dysgwyr y Cwricwlwm i'r 21ain Ganrif i lywio drwy ddilemâu moesegol drwy archwilio egwyddorion gwneud penderfyniadau gan ddefnyddio senarios bywyd go iawn.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 5 – Rwy'n gallu gwerthuso sut mae credoau, safbwyntiau a phrofiadau gwahanol bobl yn effeithio ar weithredu moesol a moesegol mewn ymateb i heriau a chyfleoedd y gorffennol, y presennol a'r dyfodol.

Gallaf archwilio'n feirniadol fy agweddau, fy rhagdybiaethau a fy ymddygiad, ynghyd â gweithredoedd pobl eraill. Gallaf hefyd archwilio'n feirniadol sut mae'r rhain yn effeithio ar fy ardal leol a Chymru, yn ogystal â'r byd ehangach.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Deall egwyddorion moeseg a'u defnydd wrth wneud penderfyniadau	1.1 Diffiniwch egwyddorion moesegol a ddefnyddir wrth wneud penderfyniadau
	1.2 Esbonio sut y gall egwyddorion moesegol ddylanwadu ar benderfyniadau
	1.3 Cymharu cryfderau a chyfyngiadau egwyddorion moesegol gwahanol
2. Deall dilema moesegol a safbwyntiau gwahanol	2.1 Disgrifio nodweddion allweddol dilema moesegol
	2.2 Dadansoddi safbwyntiau pobl neu grwpiau gwahanol sy'n rhan o'r broses
	2.3 Esbonio canlyniadau posibl gweithredoedd gwahanol

3. Gallu cymhwyso a gwerthuso gwneud penderfyniadau moesegol	3.1	Defnyddio egwyddorion moesegol mewn dilema penodol
	3.2	Defnyddio proses benderfynu strwythuredig i ddod i benderfyniad
	3.3	Cyfiawnhau'r penderfyniad a wnaed
	3.4	Gwerthuso effaith y penderfyniad ar wahanol bobl neu grwpiau
	3.5	Gwerthuso sut y gellid gwella eu broses o wneud penderfyniadau

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Rhaid i ddysgwyr ddiffinio o leiaf 3 egwyddor foesegol, megis: • Iwtilitariaeth (y ddaioni fwyaf i'r nifer fwyaf) • Deonteg (gwyddorau seiliedig ar ddyletswydd) • Gwertholeg rhinwedd (gwertholeg seiliedig ar gymeriad) • Dulliau sy'n seiliedig ar hawliau • Egwyddorion cyfiawnder a thegwch • Moeseg gofal Gallai AC 1.2 gynnwys e.e. blaenoriaethu canlyniadau, diogelu hawliau, sicrhau tegwch. Gallai AC 1.3 gynnwys e.e. • Cyfiawnder yn erbyn ymarferoldeb • Buddiant unigol yn erbyn buddiant y mwyafrif • Gwrthdaro rhwng egwyddorion
Deilliant Dysgu 2	Gallai AC 2.1 gynnwys e.e. gwrthdaro rhwng gwerthoedd, sawl gweithred bosibl, dim ateb cywir amlwg. AC 2.2 Ar gyfer y dilema moesegol a roddir, rhaid i ddysgwyr ddadansoddi safbwyntiau o leiaf tri unigolyn neu grŵp gwahanol sy'n rhan o'r mater, e.e. rhanddeiliaid â gwahanol anghenion, credoau, neu flaenoriaethau. Gallant fod yn rhan uniongyrchol neu anuniongyrchol. AC 2.3 Rhaid i ddysgwyr ystyried a nodi o leiaf ddau weithred wahanol y gellid eu cymryd ar gyfer y dilema moesegol. Rhaid iddynt esbonio sut y gallai'r gweithredoedd hyn gael canlyniadau (cadarnhaol neu negyddol) i

Cynnwys Dangosol

o leiaf tri o wahanol bobl neu grwpiau. Gallai hyn gynnwys effeithiau tymor byr a thymor hir.

Deilliant Dysgu 3

AC 3.1 Rhaid i ddysgwyr ddangos eu bod yn cymhwyso o leiaf ddau egwyddor wahanol i arwain dewis mewn senario. Gellir rhoi'r senario i'r dysgwr, neu gall y dysgwr ei nodi.

Gallai AC 3.2 gynnwys e.e.

1. Nodi'r dilema
2. Casglu ffeithiau perthnasol
3. Nodi'r rhanddeiliaid
4. Defnyddio egwyddorion moesegol
5. Ystyried y canlyniadau
6. Gwneud a chyfiawnhau penderfyniad
7. Myfyrion ac adolygu

AC 3.3 Rhaid i'r cyfiawnhad gyfeirio at y broses a ddilynwyd, y ffactorau a nodwyd yn y broses, ac unrhyw benderfyniadau amgen a ystyriwyd.

AC 3.4 Rhaid i ddysgwyr werthuso'r penderfyniad y maent wedi'i wneud i ystyried pa mor effeithiol yw'r penderfyniad hwn i dri o bobl neu grwpiau gwahanol e.e. asesu tegwch, manteision, ac anfanteision i randdeiliaid.

AC 3.5 Rhaid i ddysgwyr werthuso effeithiolrwydd y weithdrefn gwneud penderfyniadau a ddefnyddiwyd ganddynt ac esbonio sut y gellir gwella eu proses wneud penderfyniadau mewn senarios yn y dyfodol e.e. myfyrion ar weithredoedd amgen, safbwyntiau gwahanol, rhesymu gwell.

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Effeithiolrwydd personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cydnabod sut y gall penderfyniadau moesegol effeithio ar bobl, cymunedau, a'r amgylchedd

Themâu Trawsbynciol Perthnasol	
Thema	Rhesymeg
Hawliau dynol	Yn annog rhesymu moesol a gwneud penderfyniadau moesegol.